
Analiza regională a producției agricole în anul 2020

Prof. Constantin ANGHELACHE PhD (*actincon@yahoo.com*)

Bucharest University of Economic Studies / Artifex University of Bucharest

Assoc. prof. Mădălina-Gabriela ANGHEL PhD (*madalinagabriela_anghel@yahoo.com*)

Artifex University of Bucharest

Lecturer Ștefan Virgil IACOB PhD (*stefaniacob79@yahoo.com*)

Artifex University of Bucharest

Abstract

În anul 2020 s-a efectuat recensământul general agricol, runda 2020, care a avut în vedere stabilirea evoluției situației din agricultură în ambele domenii, vegetal și animal.

Scopul acestui articol este de a pune în evidență evoluțiile care au avut loc de la ultimul recensământ agricol, adică cu 10 ani în urmă, și situația la care s-a ajuns în momentul de față.

Accentul va fi pus pe situația exploatațiilor agricole și a suprafeței medii a acestora, relevând mutațiile care au avut loc și rezultatele obținute.

Se prezintă numărul exploatațiilor agricole cu suprafață agricolă utilizată mai mică de 1 hectar, apoi suprafețe agricole în proprietatea celor care le utilizează și care sunt de proporții ridicate.

Din studiul acestor date rezultă clar că suprafețele agricole, respectiv agricole, mici s-au redus ca număr deoarece acestea fie s-au comasat, fie au fost înstrăinate sau arendate. Din acest punct de vedere, este un fapt pozitiv. Pe de altă parte, exploatațiile cu suprafețe foarte mari sunt în scădere sau în creștere în funcție de grupele de suprafețe ale exploatațiilor pe care le avem în vedere.

În acest articol am inventariat, rând pe rând, aceste aspecte precum și producțiile agricole și toate celelalte elemente care caracterizează producția agricolă în cadrul unui an.

Cuvinte cheie: *agricultură, creștere economică, crize, variabile, modele, evoluții.*

Clasificarea JEL: *Q10, Q20*

Introducere

Analiza efectuată în legătură cu rezultatele recensământului agricol, runda 2020, a pornit de la analiza exploatațiilor agricole, element esențial care poate asigura creșterea producției agricole, vegetale în primul rând.

Desigur, exploatațiile țin de situația fermierului român. Majoritatea fermierilor români au fost re-împroprietăriți prin legea nr. 18 a Fondului funciar, în 1990 și în anii imediat următori dar, din păcate, nu s-a reușit și transferul către noii fermieri al societăților de mecanizare a agriculturii, nu s-a realizat un cadru al subvenționării agriculturii în acea primă fază în care noii proprietari nu aveau fondurile necesare, motiv pentru care s-a trecut la o agro-tehnică destul de rudimentară. În aceste condiții, am înregistrat ani de-a rândul scăderi ale producțiilor agricole ca urmare a unei fertilizări numai parțiale a unei proporții mici din terenul agricol, irigarea la fel, aplicarea de substanțe chimice în egală măsură insuficiente pentru necesitățile agricultorilor.

În țara noastră dreptul de proprietate al populației din mediul rural era extraordinar și, de aceea, probabil că s-a greșit grăbindu-se procesul de descentralizare a exploatațiilor agricole, situație în care mulți ani multe suprafețe au fost nelucrate sau lucrate insuficient pentru a putea să dea o recoltă care să asigure necesarul de produse agro-alimentare pentru hrana populației interne și să existe și un excedent pentru export.

În articol am analizat, rând pe rând, situațiile existente pornind de la starea generală care evidențiază că nevoia de date statistice este absolut stringentă, iar recensământul general agricol a reprezentat un avantaj, în sensul că s-a reconsiderat, s-a adus la zi, situația exploatațiilor și terenurilor agricole.

Literature review

O serie de autori și-au îndreptat atenția asupra sectorului agricol. Astfel, Anghelache, Samson și Stoica (2020) au studiat principalele elemente ale strategiei Uniunii Europene în ramura agricultură. Bezemer și Headey (2008) au încercat să identifice măsurile care pot fi luate în vederea dezvoltării agriculturii. Fleurbaey (2009) a încercat identificarea unor măsuri de bunăstare socială. Hansen și colaboratorii (2013) au efectuat un studiu prin care au relevat efectul negativ al silviculturii în unele zone. Islam (2011) a efectuat un studiu comparativ privind diversele stimulente care să conducă la dezvoltarea agriculturii. Lowder, Bertini și Croppenstedt (2017) au prezentat date și perspective ale evoluției agriculturii. Mogue, Fan și Benin (2015) au studiat rolul investițiilor publice realizate în agricultură. Quamrul și Michalopoulos (2015) au analizat modul în care volatilitatea climatică influențează activitatea agricolă.

Metodologie

Pentru ușurarea înțelegerii conținutului indicatorilor utilizați am prezentat în continuare unele precizări din metodologia utilizată de Institutul Național de Statistică. Astfel, Exploatația agricolă reprezintă unitatea tehnico-economică de sine stătătoare, cu o gestiune unică și care desfășoară activități

agricole prin utilizarea suprafețelor agricole și/sau creșterea animalelor sau activități de menținere a suprafețelor agricole în bune condiții agricole și de mediu, fie ca activitate principală, fie ca activitate secundară.

Localizarea exploatației agricole este locul unde exploatarea agricolă desfășoară activitatea cea mai importantă, indiferent de numărul de locații unde utilizează suprafețe și/sau deține efective de animale. Ca urmare a localizării exploatației agricole în funcție de importanța activității acesteia pe raza mai multor localități, a fost inclusă în întregime la localitatea, județul, regiunea de dezvoltare sau macroregiunea unde a fost localizată.

Suprafața agricolă utilizată (SAU) este suprafața de teren agricol utilizat de o exploatare agricolă, care se obține prin însumarea suprafețelor de teren arabil, a grădinilor familiale, a pășunilor și fânețelor, a culturilor permanente și a sereilor și solarilor.

Teren arabil este suprafața care se ară în fiecare an sau la intervale mai mari de timp, conform unui sistem de rotație a culturilor, în scopul cultivării plantelor anuale sau perene. Terenul arabil include și terenul rămas necultivat din cauza inundațiilor, colmatărilor, a altor calamități cu caracter temporar sau a altor cauze.

Grădina familială reprezintă suprafața destinată obținerii produselor agricole, în principal pentru consumul propriu al membrilor exploatarei agricole fără personalitate juridică. O grădină familială poate fi alcătuită atât din teren arabil, cât și din culturi permanente, având o suprafață mai mică de 15 ari.

Pășuni și fânețe sunt terenuri acoperite cu vegetație ierboasă pe cale naturală sau regenerată prin însămânțare și destinate pășunatului animalelor și/sau cositului.

Culturi permanente sunt suprafețele ocupate cu culturi pentru o perioadă îndelungată de timp și de la care se obțin producții mai mulți ani la rând, culturi pe care nu se practică un sistem de rotație și sunt altele decât pășunile permanente. Culturile permanente cuprind suprafețele ocupate cu plantații pomicole, arbuști fructiferi, plantații viticole, pepiniere pomicole, pepiniere viticole și forestiere. Sunt înregistrate atât pepinierele, cât și plantele pentru împletituri.

Sere sau solarii reprezintă suprafața cultivată cu culturi în sere sau solarii fixe sau mobile, sticlă sau plastic rigid sau flexibil, pe tot parcursul sau pe o mare parte a ciclului vegetativ al acestora.

Unitatea anuală de muncă (UAM) reprezintă volumul de muncă desfășurată în cadrul exploatarei agricole de către o persoană, în echivalent timp complet de muncă, pe durata a 225 zile lucrate pe an, a câte 8 ore pe zi.

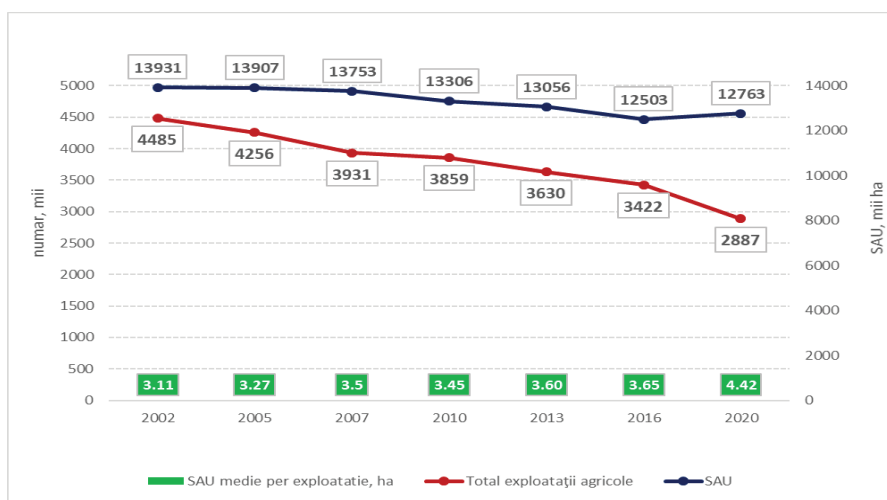
Date, rezultate și discuții

Agricultura a fost și va rămâne o ramură importantă și trebuie să aibă o contribuție mai mare la formarea și creșterea Produsului Intern Brut. Reforma realizată în agricultură a avut efecte negative deoarece s-a redus mărimea loturilor, făcând imposibilă aplicarea unei agrotehnici avansate. Astfel, în anul 2020, în România existau 2.887 de mii de exploatații agricole care utilizau 12,8 milioane de hectare de teren agricol.

Rezultatele provizorii ale Recensământului General Agricol runda 2020 arată că, în decurs de 10 ani, numărul exploatațiilor agricole a scăzut cu 972 mii, respectiv cu 25,2%, iar suprafața agricolă utilizată a scăzut cu 543 mii ha, respectiv cu 4,1%. Evoluția numărului exploatațiilor agricole și suprafeței agricole utilizată (SAU) în perioada 2020-2020 este prezentată în graficul numărul 1.

Evoluția numărului exploatațiilor agricole și suprafeței agricole utilizată (SAU) în perioada 2020-2020

Grafic 1

Sursa: Comunicat INS numărul 74 / 24 martie 2022

Din datele analizate rezultă că numărul total al exploatațiilor agricole a fost de aproximativ 2.887 mii în anul 2020, mai scăzut cu aproximativ 972 mii, respectiv 25,2% față de anul 2010. Din acestea numărul exploatațiilor agricole fără personalitate juridică a fost de 2.862 mii, cu 25,3% mai mic decât în anul 2010, iar numărul exploatațiilor agricole cu personalitate juridică a fost de cca. 25 mii, cu 17,3% mai mic decât în anul 2010.

Scăderea numărului de exploatații agricole a condus la creșterea suprafeței agricole medii per exploatație cu 28%, de la 3,45 ha în 2010 la 4,42 ha în anul 2020.

Tendința de scădere a numărului de exploatații agricole, în special a celor de dimensiuni foarte mici s-a reflectat în structura exploatațiilor agricole prin reducerea ponderii exploatațiilor cu suprafață agricolă utilizată mai mică de 0,1 ha de la 10,3% în anul 2010 la 4,3% în anul 2020 și creșterea ponderii exploatațiilor agricole care au utilizat suprafețe mai mari de 10 ha de la 2,2% în anul 2010 la 4,2% în anul 2020.

Pe categorii de exploatații agricole suprafața agricolă utilizată ce a revenit în medie pe o exploatație agricolă fără personalitate juridică a fost de 2,73 ha, comparativ cu 1,95 ha în anul 2010, iar suprafața agricolă utilizată ce a revenit în medie pe o exploatație agricolă cu personalitate juridică a fost de 194,78 ha, comparativ cu 190,78 ha în anul 2010.

În ceea ce privește numărul exploatațiilor agricole de dimensiuni mici, care au utilizat o suprafață agricolă de până la 1 hectar, acesta s-a diminuat în anul 2020 față de anul 2010 cu 488 de mii de exploatații agricole, respectiv cu 24,2%. La scăderea numărului de exploatații agricole de dimensiuni mici a contribuit în mare măsură numărul celor care au utilizat o suprafață agricolă mai mică de 0,1 ha.

Pe clase de mărime a suprafeței agricole utilizată, în anul 2020, structura exploatațiilor agricole a fost diferită din punct de vedere al numărului acestora, comparativ cu structura din punct de vedere a suprafeței agricole utilizată astfel: exploatațiile agricole sub 1 ha, deși au reprezentat 54,0% din numărul total, au utilizat numai 4,6% din suprafața agricolă; exploatațiile agricole cu dimensiuni între 1 și 5 ha au reprezentat 36,3% din numărul total și au utilizat 18,2% din suprafața agricolă; exploatațiile agricole de dimensiuni mari, peste 50 ha, au avut o pondere foarte mică (cca 1%) în ceea ce privește numărul acestora, dar au utilizat 54,0% din suprafața agricolă.

Din punct de vedere al modului de deținere a suprafeței agricole utilizată în anul 2020, suprafețele în proprietate incluzând și terenul comun (48,9%) și cele luate în arendă (37,5%) au avut cele mai mari ponderi. Suprafața agricolă utilizată aflată în proprietatea exploatațiilor agricole fără personalitate juridică a reprezentat 37,9% din întreaga suprafață agricolă utilizată, în timp ce la exploatațiile agricole cu personalitate juridică aceasta a reprezentat 6,6%.

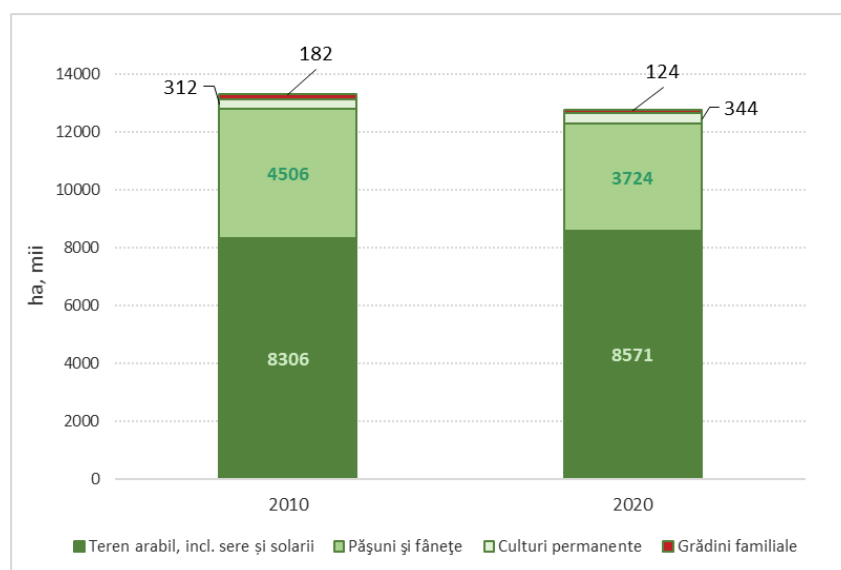
Suprafața agricolă utilizată a fost de 12.763 mii ha, iar în ultimii zece ani, de la Recensământul General Agricol din 2010, suprafața agricolă a scăzut cu 543 mii ha (4,1%). În anul 2020, terenul arabil și culturile permanente au crescut cu 258 mii ha (3,1%), respectiv cu 32 mii (10,4%), în timp ce suprafața

cu pășuni și fânețe s-a redus cu 783 mii ha (cca. 17,4%) comparativ cu anul 2010.

În graficul numărul 2 sunt prezentate principalele categorii de suprafețe agricole utilizate (mii ha) în anii 2010 și 2020.

Principalele categorii de suprafețe agricole utilizate (mii ha) în anii 2010 și 2020

Grafic 2

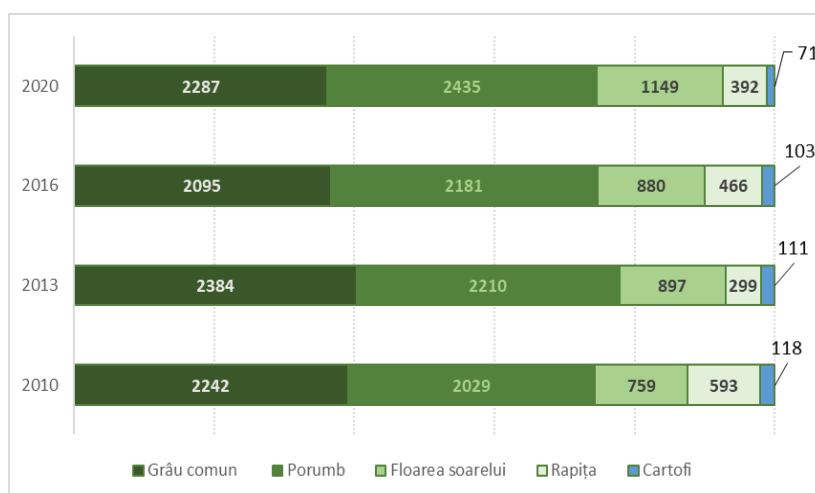
Sursa: Comunicat INS numărul 74 / 24 martie 2022

Interpretând datele constatăm că în structura suprafeței agricole, ponderea terenului arabil a fost de 67,2%, ceea ce indică o creștere de 4,7 puncte procentuale față de anul 2010, ponderea pășunilor și fânețelor a fost de 29,2% în scădere cu 4,7 puncte procentuale, în timp ce suprafața culturilor permanente a avut o pondere de 2,7%, în creștere cu 0,4 puncte procentuale.

În graficul numărul 3 este prezentată evoluția suprafețelor cultivate cu principalele culturi (mii ha) în anii 2010, 2013, 2016 și 2020

**Evoluția suprafețelor cultivate cu principalele culturi (mii ha) în anii
2010, 2013, 2016 și 2020**

Grafic 3

Sursa: Comunicat INS numărul 74 / 24 martie 2022

Rezultatele provizorii ale Recensământului General Agricol 2020 arată că principalele culturi din teren arabil sunt: porumbul, grâul comun, floarea soarelui și rapița, totalizând un procent de 73,1 % din terenul arabil față de cca. 67,7% în anul 2010.

În tabelul numărul 1 sunt structurate datele referitoare la exploatațiile agricole și suprafața agricolă utilizată pe macroregiuni și regiuni de dezvoltare în anul 2020.

**Exploatațiile agricole și suprafața agricolă utilizată pe macroregiuni și
regiuni de dezvoltare în anul 2020**

Tabel 1

Indicatori	U.M.	Macroregiunea unu		Macroregiunea doi		Macroregiunea trei		Macroregiunea patru	
		Nord - Vest	Centru	Nord - Est	Sud - Est	Bucuresti - Ilfov	Sud Muntenia	Sud - Vest Oltenia	Vest
Numărul exploatațiilor agricole	mii	443	318	593	324	17	522	467	203
Suprafața agricolă utilizată	mii ha	1789	1606	1834	2173	79	2283	1484	1515

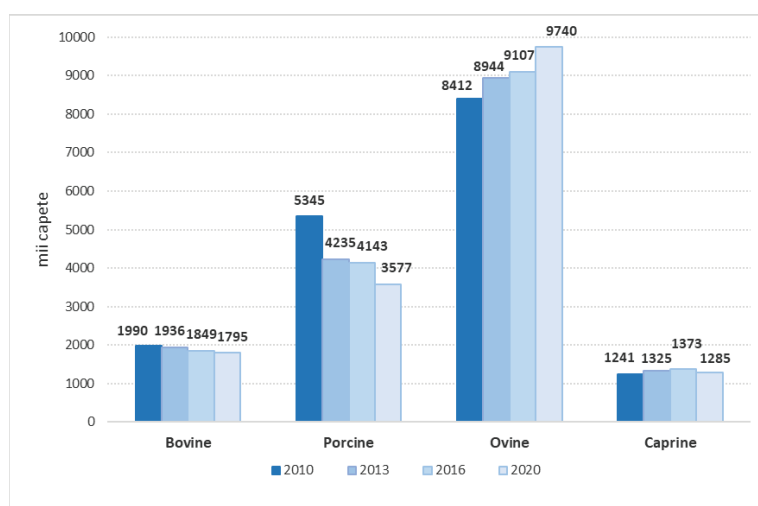
Sursa: Comunicat INS numărul 74 / 24 martie 2022

Constatăm că, atât numărul exploatațiilor agricole, cât și suprafața agricolă utilizată sunt distribuite în conformitate cu specificul zonei. De asemenea, observăm că în macroregiunea doi sunt cele mai multe exploatații agricole (31,8%) și acestea utilizează cea mai mare suprafață agricolă (31,4%). Ca regiuni de dezvoltare, pe primele locuri, din punct de vedere al numărului exploatațiilor agricole, s-au situat regiunile Nord-Est și Sud Muntenia, cu 20,5% și respectiv 18,1%, iar din punct de vedere al suprafeței agricole utilizate, regiunile Sud Muntenia (17,9%) și Sud-Est (17,0%).

În graficul numărul 4 este prezentată evoluția efectivelor de bovine, porcine, ovine și caprine în anii 2010, 2013, 2016 și 2020.

Evoluția efectivelor de bovine, porcine, ovine și caprine în anii 2010, 2013, 2016 și 2020

Grafic 4

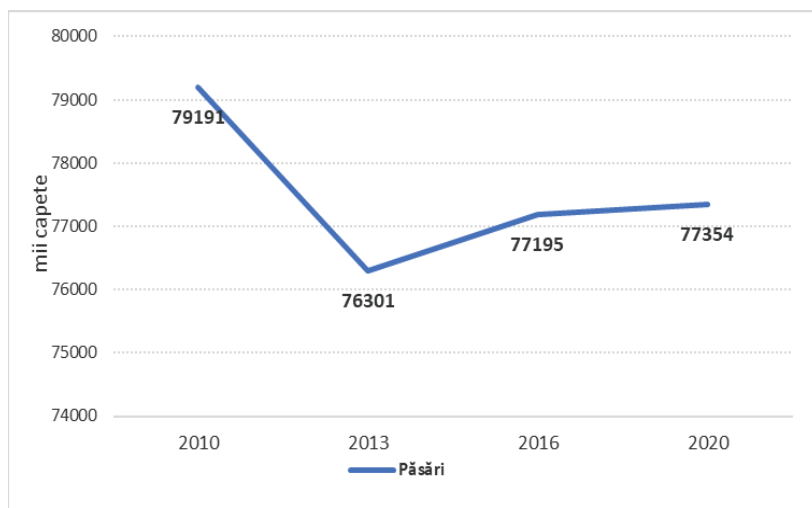
Sursa: Comunicat INS numărul 74 / 24 martie 2022

Constatăm că în anul 2020 efectivele de porcine și bovine au scăzut cu 33,1%, respectiv cu 9,8%, iar cele de ovine și caprine au crescut cu 15,8%, respectiv 3,5% față de cele înregistrate în anul 2010.

Evoluția efectivelor de păsări în anii 2010, 2013, 2016 și 2020 este prezentată în graficul numărul 5.

Evoluția efectivelor de păsări în anii 2010, 2013, 2016 și 2020

Grafic 5

Sursa: Comunicat INS numărul 74 / 24 martie 2022

Constatăm o scădere puternică a efectivelor de păsări în anul 2013 față de anul 2010, ulterior înregistrându-se o ușoară revenire până în anul 2020, dar la momentul de referință 31 decembrie 2020 se observă o scădere a efectivelor păsări față de 31 decembrie 2010.

Situația efectivelor de bovine, porcine și ovine pe macroregiuni și regiuni de dezvoltare în anul 2020 este prezentată în tabelul numărul 2.

Situația efectivelor de bovine, porcine și ovine pe macroregiuni și regiuni de dezvoltare în anul 2020

Tabel 2

	Bovine	Porcine	Ovine
	mii capete		
Macroregiunea unu	739	915	3843
Nord - Vest	347	549	1862
Centru	392	366	1981
Macroregiunea doi	582	899	2841
Nord - Est	399	406	1262
Sud - Est	183	493	1579
Macroregiunea trei	190	398	880
București - Ilfov	3	6	8
Sud Muntenia	187	392	872
Macroregiunea patru	284	1365	2176
Sud - Vest Oltenia	133	430	569
Vest	151	935	1607

Sursa: Comunicat INS numărul 74 / 24 martie 2022

Interpretând datele prezentate în tabelul numărul 2 constatăm că există o concentrare a efectivelor de bovine în regiunile de dezvoltare Nord-Est (22,2%), Centru (21,8%) și Nord-Vest (19,3%). De asemenea, efectivele de porcine s-au evidențiat ca fiind cele mai mari în regiunile de dezvoltare Vest (26,1%), Nord-Vest (15,3%) și Sud - Est (13,8%), iar efectivele de ovine au fost preponderente în regiunile de dezvoltare Centru (20,3%), Nord-Vest (19,1%) și Vest (16,5%).

Datele referitoare la forța de muncă din agricultură sunt prezentate în tabelul numărul 3.

Forța de muncă din agricultură

Tabel 3

	Număr zile lucrate 2010	Număr zile lucrate 2020	mii UAM 2020
Total exploatații agricole	367.753.946	226.062.217	1.005
Total exploatații agricole fără personalitate juridică	350.059.598	207.977.765	925
Total exploatații agricole cu personalitate juridică	17.694.348	18.084.452	80

Sursa: Comunicat INS numărul 74 / 24 martie 2022

Conform datelor prezentate constatăm că volumul de muncă în exploatațiile agricole, exprimat în unități anuale de muncă (UAM), în anul 2020, a înregistrat o scădere cu aproximativ 39% față de cel înregistrat la Recensământul General Agricol din anul 2010. De asemenea, în anul 2020, volumul total de muncă a fost de 1.005 mii unități anuale de muncă, 925 mii unități anuale de muncă în cadrul exploatațiilor agricole fără personalitate juridică și 80 mii unități anuale de muncă în cadrul exploatațiilor agricole cu personalitate juridică. Comparativ cu datele anului 2010, volumul de muncă înregistrat în anul 2020 a scăzut cu aproximativ 40% în cazul exploatațiilor agricole fără personalitate juridică, dar a crescut cu aproximativ 2% în cazul exploatațiilor agricole cu personalitate juridică.

Concluzii

Din studiul acestui articol se desprind o serie de concluzii, mai ales practice. În primul rând, se constată că în România situația exploatațiilor agricole, ca număr și suprafețe, a suferit modificări foarte mari în ultimii 10 ani, adică din 2010 și până în prezent. În acest sens, s-a redus numărul exploatațiilor mici și foarte mici, ca urmare a trecerii terenurilor unor

agricultori cu suprafețe mici în arendă sau prin comasare și asociere limitată, dar care are un efect pozitiv pentru perspectiva lucrării cu metode agrotehnice avansate.

O altă concluzie este aceea că exploatațiile mari au crescut, dar nu în mod alarmant, ele având în medie 195 de hectare pe exploatație ceea ce înseamnă un cadru deosebit pentru lucrarea prin mijloace agrotehnice avansate a suprafețelor agricole. La aceste exploatații mari există o perspectivă sigură ca să crească irigațiile, să se administreze în mod corect, științific fertilizări și îmbunătățiri ale solului, să se utilizeze substanțele pentru combaterea dăunătorilor așa încât producțiile agricole să devină din ce în ce mai mari.

Nu în ultimul rând trebuie menționat faptul că România deține cea mai potrivită structură a terenului agricol și arabil, dar datorită fărâmițării încă în exploatații mici, fără personalitate juridică foarte mari nu se pot obține producțiile pe care solul prin calitatea lui le poate oferi. Totodată, este loc pentru subvenții mai substanțiale din partea statului român și chiar de sporire a acestor subvenții în cadrul Programului Național de Redresare și Reziliență, astfel încât mănosul teren arabil al României să producă la nivelul la care îi dă dreptul calitatea pe care o are.

Bibliografie

1. Anghelache, C., Dumitru, D., Stoica, R. (2020). *Study on the evolution of agricultural activity in Romania in 2019*. Romanian Statistical Review, Supplement, 4, 171-183
 2. Bezemer, D., Headey, D. (2008). *Agriculture, Development, and Urban Bias*. World Development, 36 (8), 1342-1364
 3. Fleurbaey, M. (2009). *Beyond GDP: The Quest for a Measure of Social Welfare*. Journal of Economic Literature, 47 (4), 1029-1075
 4. Hansen, M. C., Potapov, P. V., Moore, R., et al. (2013). *High-resolution global maps of 21st-century forest cover change*. Science, 342 (6160), 850-853
 5. Islam, N. (2011). *Foreign Aid to Agriculture*. Review of Facts and Analysis. International Food Policy Research Institute, Discussion Paper 01053
 6. Lowder, S., Bertini, R., Croppenstedt, A. (2017). *Poverty, social protection and agriculture: Levels and trends in data*. Global Food Security, 15, 94-107
 7. Mogues, T., Fan, S., Benin, S. (2015). *Public Investments in and for Agriculture*. The European Journal of Development Research, 27 (3), 337-352
 8. Quamrul, A., Michalopoulos, S. (2015). *Climatic Fluctuations and the Diffusion of Agriculture*. The Review of Economics and Statistics, 97 (3), 589-609
- *** <https://insse.ro/cms/>